

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van viio 1 te Borgloon

	Hoofdstructuur	so
	Instellingsnummer	118265
	Instelling	viio 1
directeur		Henri BOLLEN
adres		Tongersesteenweg 84 - 3840 BORGLOON
telefoon		012-67.06.70
fax		012-67.06.77
e-mail		handelenhumaniora@viio.be
website/URL		http://www.viio.be
	Bestuur van de instelling	974402 - VZW Kaso Tongeren-Borgloon te TONGEREN
adres		Sint-Truidersteenweg 17 - 3700 TONGEREN
	Scholengemeenschap	113399 - SGKSO viio te TONGEREN
adres		Sint-Truidersteenweg 17 - 3700 TONGEREN
	CLB	114918 - Vrij CLB Zuid - Limburg te TONGEREN
adres		Dirikenlaan 4 - 3700 TONGEREN
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	21/02/2011, 22/02/2011, 23/02/2011, 24/02/2011, 25/02/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	25/02/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	16 maart 2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marie-Rose Van Nooten
	Teamleden	Ria Coenen Chris Van Woensel Henk Foriers
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	6
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	6
4.1 Frans in de eerste graad A-stroom en in de derde graad Handel TSO	6
4.2 Nederlands in de basisvorming in de tweede en derde graad TSO en in de derde graad ASO	7
4.3 Toegepaste economie (bedrijfseconomie) in tweede en de derde graad Handel	8
4.4 Wiskunde in de eerste graad A-stroom	9
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	11
5.1 Personeelsbeheer	11
5.2 Professionalisering	11
5.3 Materieel beleid	11
5.4 Welzijn	11
5.5 Curriculum	11
5.6 Begeleiding	11
5.7 Evaluatie	12
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	15
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	16
7.1 Wat doet de school goed?	16
7.2 Wat kan de school verbeteren?	16
7.3 Wat moet de school verbeteren?	16
8. ADVIES	17
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	17

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het viio 1 te Borgloon is een zesjarige structuur met een ASO-aanbod en een tweede en derde graad Handel TSO. Het aanbod in de tweede graad sluit aan op de basisopties die de school in de eerste graad aanbiedt. De studierichting Kantoor BSO is in afbouw.

Het beleid is gericht op teamoverleg om vanuit participatieve besluitvorming en met een gezonde aandacht voor kwaliteitszorg de beleidslijnen uit te tekenen en te ontwikkelen. De directie vertrouwt op de verantwoordelijkheidszin van de personeelsleden. De zelfcontrole (plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen) van de actiepunten en het nakomen van duidelijke en haalbare afspraken bevorderen de professionaliteit en de gelijkgerichtheid. Het schoolwerkplan is opgevat als een werkdocument waarin de schoolprocessen pas vorm krijgen na de ontwikkelings-, implementatie- en evaluatiefase.

Het erkenningsonderzoek op basis van geselecteerde vakken toont aan dat de school de onderwijsdoelstellingen in de basisvorming voor het vak Frans, in de eerste graad A-stroom en in de derde graad TSO realiseert alsook voor het vak wiskunde in de eerste graad in de A-stroom en de derde graad ASO. Voor het vak Nederlands worden de doelstellingen gehaald in de tweede en derde graad TSO en de derde graad ASO.

De leerplanrealisatie voldoet voor het vak Bedrijfseconomie in het specifieke gedeelte van de tweede en derde graad TSO. De geïntegreerde proef wordt goed georganiseerd, is kwaliteitsvol en sluit aan bij het profiel van de studierichting.

De vakgroepwerking getuigt van een sterke professionaliteit. Frequent overleg en duidelijke afspraken met betrekking tot de integratie van leerinhouden, de horizontale, verticale en graadoverstijgende samenhang, de pedagogisch-didactische aanpak en de evaluatie staan garant voor een efficiënte leerplanrealisatie. Er is voldoende visie op de leerplannen om de vaardigheden, attitudes en processen aan belang te laten winnen.

De leerbegeleiding bevindt zich in een ontwikkelingsfase. De kaart van de remediëring wordt volop getrokken. Voor de leerlingen die het wat moeilijker hebben, worden voldoende ondersteunende initiatieven opgezet. Voor alle leerlingen worden maatregelen genomen voor leerlingen met leerstoornissen. Specifiek voor de eerste graad zijn dat inhaallessen en aandacht voor leren leren.

In de tweede en derde graad is leerbegeleiding vooral de verantwoordelijkheid van de individuele leraar. Leerlingen die extra hulp nodig hebben, krijgen de kans om leerachterstand weg te werken tijdens remediërmomenten en inhaallessen. Het ontwikkelen van een doordachte leerbegeleiding wordt in de klaspraktijk nog onvoldoende preventief ingezet. Hier heeft de school nog groeikansen.

De conclusie voor de onderzoeksvragen van het kwaliteitsdecreet is positief. Het erkenningsonderzoek wijst uit dat de onderwijsdoelstellingen in de onderzochte vakken bereikt worden. De onderwijsinspectie brengt hierdoor een gunstig advies uit.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus

VAKKEN BASISVORMING

Frans
Nederlands
Wiskunde

KEUZE / SPECIFIEK GEDEELTE

Graad 2 TSO Handel
Graad 3 TSO Handel

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- Aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving.
- Belangrijke infrastructurele wijzigingen aan de schoolingang.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde vakken/structuuronderdelen volgende vaststellingen op:

4.1 Frans in de eerste graad A-stroom en in de derde graad Handel TSO

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak Frans in de basisvorming van de eerste graad A-stroom. Kennis wordt grondig opgebouwd en ingeoeft in zinvolle contexten. De verschillende vaardigheden komen voldoende aan bod in dagelijks werk en toetsen. Het gebruik van Frans als instructietaal ondersteunt over het algemeen het realiseren van de luistervaardigheid. Er is een evolutie naar meer leerplangericht werken. Verzorgde, ordelijke notities en overzichten van taken en toetsen weerspiegelen de leerplanrealisatie.
- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak Frans in de derde graad Handel. Dagelijks werk, opdrachten en toetsing bestrijken alle leerplancomponenten in een evenwichtige dosering. Het Frans als instructietaal wordt geregeld ondersteund door het gebruik van het Nederlands. Het curriculum is voldoende afgestemd op de specificiteit van het opleidingsprofiel. De voorgeschreven tekstsoorten komen aan bod. De authentieke opdrachten in functie van de geïntegreerde proef zijn uitdagend. Notities zijn ordelijk en verzorgd.

- De materiële uitrusting voldoet. Audiovisuele en andere leermiddelen zijn beschikbaar in de lokalen, waar de lessen Frans doorgaan. Wel zijn er onvoldoende woordenboeken aanwezig. De beschikbare computerlokalen worden af en toe gebruikt zowel in de eerste graad A-stroom als in de derde graad TSO. Er is nog geen sprake van het structureel inschakelen van ICT tijdens de lessen als ondersteuning voor het ontwikkelen van de verschillende vaardigheden of als middel voor remediëring. Een aantal leslokalen is al voorzien van beamer en scherm. In de nabije toekomst zal dat voor alle leslokalen het geval zijn.
- In beide graden worden de leerlingen goed ondersteund en sterk gestimuleerd door het bieden van gestructureerd onderwijs. Er heerst een veilig en warm klimateel. Remediëring is systematisch en structureel ingebouwd onder de vorm van inhaallessen. Leerlingen in het eerste leerjaar van de eerste graad, die geen Latijn volgen, hebben een extra uur Frans, dat aangewend wordt om basiskennis en -vaardigheden in te oefenen.
- De leerlingen worden zeer regelmatig geëvalueerd. De resultaten zijn goed, met een minimum aan onvoldoendes. De leerplancomponenten komen evenwichtig aan bod in de puntenverdeling voor proefwerken. De verhouding kennis/ vaardigheden wordt mathematisch bewaakt. De actieve beoordeling van vakgebonden attitudes gebeurt eerder leraargebonden. Toetsen en examens worden gebruikt ter ondersteuning en verbetering van het leerproces. Zwakke resultaten worden steeds gevolgd door een gepaste remediëring.
- De leraren rapporteren in de vorm van punten over de leervorderingen van de leerlingen. De commentaar bij de resultaten geeft aan welke vaardigheid/kennis moet bijgewerkt worden om de resultaten te verbeteren.
- De vakgroep staat open voor ontwikkeling en verdere professionalisering. De leraren zijn sterk gemotiveerd om te werken aan kwaliteitsvol en leerlinggericht taalonderwijs. Zij zijn al geëvolueerd naar een grotere gelijkgerichtheid. Er is een krachtig proces van interne professionalisering gaande. Extern gevolgde nascholingen in verband met vakspecifieke thema's worden gemultipliceerd. Het effect ervan op de lespraktijk is echter niet duidelijk. De vakgroep vertrekt van een eigen behoefteonderzoek en legt op basis daarvan prioriteiten vast. Afspraken in verband met puntenverdeling, verbetercriteria en het gebruik van scorewijzers over de graden heen zijn in volle ontwikkeling. Er ligt nog een groeimarge in het concreet uitwerken van leerlijnen en het uittekenen van ICT-gebruik ter ondersteuning van de lespraktijk en de activering van de verschillende taalvaardigheden bij de leerlingen.

4.2 Nederlands in de basisvorming in de tweede en derde graad TSO en in de derde graad ASO

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen voor het vak Nederlands in de basisvorming van de tweede en derde graad TSO en voor de derde graad ASO worden in voldoende mate gerealiseerd. Het lerarenteam bewaakt de realisatie van de te bereiken eindtermen en leerplandoelstellingen. De leerlingenresultaten voor het vak zijn goed. De onderwijspraktijk resulteert in proces- en productgerichte taken en opdrachten.
- De planningsdocumenten zijn werkdocumenten die de nodige steun en transparantie bieden voor een betrouwbare en evenwichtige realisatie van leerplandoelstellingen en eindtermen. De aandacht voor tekstsoorten, strategieën en attitudes is evenwichtig. Kennis en vaardigheden worden geïntegreerd aangeboden.
- Algemeen is de vraagstelling gevarieerd en in verhouding tot de gebruikte lestijd. De vakgroep heeft afspraken gemaakt over de puntenverhouding rond kennis en vaardigheden. De toetsing is doorgaans ingebed in een functionele context. De evaluatie van de vaardigheden is divers. De leerlingen doen ervaringen op met

mondelinge en schriftelijke evaluatie, proces- en productevaluatie en gespreide evaluatie. Over de evaluatie van spelling zijn de meningen verdeeld.

- De visie op de vaardigheidontwikkeling is helder. De leesportfolio wordt opgebouwd rond het leesbelevingsverslag waarin de leerlingen de balans opmaken van de opgedane leesindrukken. De aandacht voor schrijfvaardigheid is groot. De leerlingen worden sterk begeleid en bijgestuurd. Er kan nog meer aandacht gaan naar het werken met courante software zoals elektronische standaardbrieven, spellingscorrector, sjablonen e.d. om de zelfredzaamheid van de leerlingen te verhogen. In het zichtbaar maken van gebruikte criteria en strategieën bij verwerkingsopdrachten liggen groeikansen om het taalonderwijs te verfijnen. De leraren besteden veel tijd aan de verbetering van het persoonlijke werk van de leerlingen.
- Taakspecifieke beoordelingsschema's (met mogelijkheid tot zelf- en peerevaluatie) verhogen de kwaliteit van de feedback. De reflectie door de leerling over een opdracht wordt aangemoedigd maar niet geëvalueerd.
- Voor lezen wordt een gevarieerd aanbod van teksttypes, tekstdoelen en tekstkenmerken aangeboden. Teksten worden benaderd vanuit verschillende strategieën.
- De verschillende taalopdrachten worden nog niet aan elkaar gekoppeld om een originele onderzoeksoopdracht te ontwikkelen in overleg met de collega's Duits, Engels, Frans en Nederlands. Wel worden methoden aangeboden om te beschrijven, te interpreteren en te evalueren.
- De audiovisuele voorzieningen en referentiewerken voldoen voor een groot aantal lesgroepen. Naslagwerken en woordenboeken zijn er voor sommige lesgroepen in onvoldoende mate.

4.3 Toegepaste economie (bedrijfseconomie) in tweede en de derde graad Handel

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie voldoet en steunt op de kennis van en het inzicht in de beide leerplanconcepten². De taakbekommernis en de leerbereidheid ondersteunen de leerplangerichtheid. De beschikbare jaar(vorderings)plannen zijn efficiënte werkinstrumenten die voldoende informatiewaarde leveren m.b.t. de leerplanvoortgang. Omdat ze een continue vergelijking tussen de geplande en gerealiseerde lessen mogelijk maken, dragen ze tevens bij tot een evenwichtige leerplanrealisatie.
- Vooral in de tweede graad is de integratie tussen de verschillende delen van het vak goed uitgewerkt. Een positief punt is dat men kan terugvallen op gedeelde ervaringen en expertise van een schooloverschrijdende vakgroep bedrijfseconomie. In de derde graad is er voldoende reflectie over de driedeling in het curriculum: boekhouding, economie/recht en de minionderneming. De integratiegedachte mondt uit in pedagogisch verantwoorde leerstofverschuivingen. De toepassing/verdeling van het geïntegreerd leerplan vraagt echter nog een groei- en leerproces waarbij de leraren stilaan naar elkaar toegroeien inzake taakopvatting, pedagogisch- didactische aanpak en evaluatie. Binnen de school en de vakgroep is er zeker voldoende professionaliteit, engagement en leerlingenbetrokkenheid aanwezig om dit te realiseren.
- Naast kennis- en inzichtcomponenten komen ICT-opdrachten, activerende werkvormen, project- en groepswork, goed voorbereide en naverwerkte bedrijfsbezoeken en/of sessies met gastsprekers en het gebruik van bedrijsimulaties en een boekhoudpakket evenwichtig en op gepaste wijze aan bod. De leerlingen

² D/2005/0279/014 en D/2007/0279/001

worden hierbij telkens voldoende uitgedaagd om vak- en klassendoorbrekend te werken en de nodige competenties te ontwikkelen. Dit alles draagt impliciet bij tot het realiseren van de vakoverschrijdende eindtermen.

- Er wordt de nodige aandacht besteed aan leerbegeleiding in termen van leren structureren en inzichtelijk redeneren via bijv. de boekhoudkundige redeneringschema's. De leerlingen worden ook goed voorbereid op de proefwerken: vooral in de tweede graad maar leraargebonden ook in de derde graad, liggen toetsen en examens in elkaars verlengde. Er is in alle leerjaren voldoende aandacht voor feedback en gerichte remediërsacties voor zwak scorende leerlingen. De leerlingenagenda wordt efficiënt gebruikt als studieplanningsdocument en als communicatiemiddel met de ouders voor de resultaten maar minder voor inventarisatie van de remediëringsinitiatieven. Terwijl de begeleidende vakcommentaar op de rapporten minimaal is en een geringe informatiewaarde heeft, zijn de beoordelingsdocumenten voor de minionderneming in dat opzicht voorbeeldig.
- De leerlingen beschikken over overzichtelijk en leerplanrelevant studiemateriaal dat levensecht wordt gemaakt via actuele teksten, socio-economische teksten en praktijkdocumenten.
Naast computerlokalen is er een goed uitgeruste businessklas met ICT-infrastructuur en internettoegang. In het onderwijsleerproces werken de ICT- leerplandoelstellingen ondersteunend. Het systematisch gebruik van het elektronische platform als communicatiemiddel met de leerlingen voor het logboek van de minionderneming, oefeningen en taken is een voorbeeld van goede praktijk.
- In de tweede graad en in het eerste leerjaar van de derde graad sluiten de toetsen, taken en omvangrijke examens van vorig schooljaar goed aan bij de behandelde leerstof. Ze zijn ordelijk en evenwichtig opgesteld en toetsen de verschillende categorieën van leerplandoelen. Er is een transparante puntenverdeling en voldoende evenwicht tussen de bevraging van functionele (bijv. de vaardigheden i.v.m. het opzoeken, verwerken en interpreteren van informatiebronnen) en parate kennis en toepassingen. Positief is de aandacht voor actualiteit. Er zijn transparante evaluatieafspraken en – criteria voor de minionderneming. De vakgroep besteedt ook aandacht aan alternatieve evaluatievormen en het evalueren van vakgebonden attitudes en vaardigheden.
- Behalve in het tweede leerjaar van de derde graad, behaalden de leerlingen resultaten die in de lijn van de totale klasgemiddelden liggen. Een oorzaak hiervoor kan gevonden worden in de soms zwakke constructie van de talrijke meerkeuzevragen die bovendien sterk gericht zijn op cognitie en reproductie.
- Het inhoudelijk concept van de geïntegreerde proef is goed afgestemd op het studierichtingsprofiel en op de verschillende types van leerplandoelstellingen. Ondersteund door het vademecum met duidelijke richtlijnen, afspraken en opdrachten wordt de proef doordacht en vakoverstijgend voorbereid, georganiseerd en uitgevoerd. De vooraf gecommuniceerde evaluatierichtlijnen zijn breed, innovatief en transparant. Via de tussentijdse beoordelingen en de rapportage wordt zowel het proces als het product evenwichtig bewaakt.

4.4 Wiskunde in de eerste graad A-stroom

Voldoet

Wiskunde in de derde graad ASO in de basisvorming en in de pool wiskunde

Voldoet

Vaststellingen

- In de A-stroom van de eerste graad werden vorig schooljaar de eindtermen en de leerplandoelstellingen van het graadleerplan (D/1997/0279/032) in de basisvorming in voldoende mate gerealiseerd, al kwamen de leerplandoelstellingen met betrekking tot

ruimte meetkunde minimalistisch aan bod. De doelstellingen van het nieuwe graad leerplan (D/2009/7841/003) worden tot heden conform de verwachtingen in het leerplan gerealiseerd.

- In de derde graad worden de eindtermen en de leerplandoelstellingen van de basisvorming wiskunde (leerplan D/2004/0279/021) in voldoende mate gerealiseerd in de studierichtingen zonder component wiskunde en zonder component wetenschappen. De selectie van de keuzeonderwerpen steunt op een doordachte visie maar de geselecteerde items nemen een relatief groot gedeelte van de onderwijstijd in beslag waardoor de realisatie van de verplichte leerstofonderdelen in het gedrang komt.
- De eindtermen en de leerplandoelstellingen van de specifieke vorming van de pool wiskunde (leerplan D/2004/0279/019) worden voldoende gerealiseerd in de derde graad ASO. Niettegenstaande de realisatie van de specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (SET³ 20, 21 en 22) nog in volle ontwikkelingsfase is, kan de wijze waarop de vakgroep de onderzoeksopdracht aanpakt als positief worden beschouwd. In III,1 werkt men een begeleide opdracht uit terwijl in III,2 de opdracht zelfstandig door de leerlingen wordt afgewerkt. Men hanteert hiervoor het OVUR⁴-schema waarbij voornamelijk de rapporteringsfase nog verder dient te worden uitgewerkt. In de school werden geen afspraken gemaakt omtrent de evaluatie van de onderzoeksopdrachten.
- In alle lesgroepen houdt men een hoog niveau aan en streeft men naar het bereiken van een goed evenwicht tussen een leerplangerichte aanpak en de mogelijkheden van de leerlingen. In alle graden komen alle vakgebonden vaardigheden (reken- en tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) in voldoende mate aan bod. Hoewel de vakgroep wiskunde een voortrekkersrol speelde op gebied van het uitwerken van het talenbeleid zit de vertaling er van naar de klaspraktijk nog in de ontwikkelingsfase. De aandacht voor een algemeen verzorgd taalgebruik en instructietaal is leraargebonden.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. De leerlingen (en ouders) krijgen productfeedback. Het geven van procesfeedback op basis van grondige toetsanalyses en individueel gerichte remediërsinitiatieven is leraargebonden.

In de eerste graad worden de proefwerken overwegend in overleg en verzorgd opgesteld. Ze hebben een redelijk hoge moeilijkheidsgraad en zijn soms wat volumineus. Niettegenstaande enkele reeksen van repetitieve rekenvragen is er toch een goede variatie in de aard van de vraagstelling.

- Uit een controle van de proefwerken blijkt dat in het tweede jaar van de derde graad in de studierichtingen zonder component wiskunde en zonder component wetenschappen proefwerken integraal van het ene schooljaar naar het andere worden gekopieerd. Dit is geen bewijs van creativiteit en originaliteit en doet vragen rijzen rond de validiteit van de resultaten.
- De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in bijwerksessies, inhaallessen of het geven van extra taken. Uit gesprekken en leerlingennotities blijkt dat het klassieke lespatroon in de eerste graad af en toe wordt doorbroken met begeleid zelfstandig werken. De aandacht voor 'leren leren' is verankerd in de aanpak van de eerste graad. De vakgroep werkt aan de ontwikkeling van leerlijnen over de graden heen. De vakgroepvisie rond zorgbreedte enerzijds en het bewaken van de kwaliteit anderzijds wordt uitgebreid beschreven in de vakverslagen maar wordt niet omgezet in concrete gelijkgerichte actieplannen waardoor de effecten van de verschillende initiatieven uitblijven. De leraren hebben oog voor zelfevaluatie wat zich bijvoorbeeld vertaalt in een bevraging op de proefwerken van de eerste graad maar de bevraging wordt niet

³ http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/specifieke_eindtermen/aso/wiskunde.htm

⁴ Oriënteren, Voorbereiden, Uitvoeren, Reflecteren

opgesteld aan de hand van objectieve criteria en wordt niet doorgetrokken naar de rest van het onderwijsproces.

- De vakgroep staat open voor ontwikkeling van nieuwe initiatieven en beschikt over een goede mix van individuele professionaliteit rond verschillende onderwijsdomeinen.
- De algemene eindterm in verband met ICT (eindterm⁵ 7) en de ICT-verwachtingen in de vakoverschrijdende eindtermen en in de leerplannen worden in voldoende mate gerealiseerd, maar er zijn nog groeimogelijkheden.
- In enkele klassen van de eerste graad wordt een extra lestijd wiskunde aangeboden die voornamelijk wordt besteed aan het gebruik van ICT. Deze lessen kunnen als een voorbeeld van binnenklasdifferentiatie worden beschouwd. De criteria waarbij aan een klasgroep al dan niet een extra lestijd wordt aangeboden zijn niet transparant. De ICT – integratie in de andere lessen verloopt minder gestructureerd onder andere omdat het computerpark van de school niet optimaal is geconfigureerd. In de derde graad gebruikt men voornamelijk het grafisch rekentoestel.
- De planningsdocumenten worden waar mogelijk gemeenschappelijk opgesteld, zijn overzichtelijk en geënt op de leerplandoelstellingen. De vakgroep plant, controleert en stuurt indien nodig bij.
- Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting werden enkele vakgerichte en algemeen pedagogische nascholingen gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is goed.
- De materiële uitrusting om de doelstellingen te realiseren voldoet. De inrichting van de leslokalen is elementair en biedt geen inhoudelijke meerwaarde aan een wiskundige onderwijs- en leeromgeving.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Vaststellingen

- De wijze waarop de gestelde doelen worden gerealiseerd en de concrete handelingsplannen op efficiëntie worden getoetst, zit nog in een ontwikkelingsfase.
- De visie op leerlingbegeleiding is gebouwd rond de centrale rol van de klassenleraar. De school houdt de gegevens over de individuele leerbegeleiding nauwgezet bij in een

⁵ Bij het oplossen van wiskundige problemen functioneel gebruik maken van ict.

digitaal leerlingvolgsysteem. Vanuit een sterke leerlingengerichtheid van de vakleraren en de keuze voor het GOK-thema preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden wordt gewerkt aan de remediëring. De registratie en opvolging door de individuele leraren worden maximaal benut om de remediëringsinitiatieven beter in kaart te brengen. De directie, de coördinatoren en de leerlingenbegeleiders werken als katalysatoren bij de uitwerking van de leerbegeleiding. De vakleraren toetsen geregeld, sturen bij waar nodig en geven de doelstellingen aan waaraan dient gewerkt te worden. De rapportbespreking op de klassenraad, de studiehulp, de remediërings-, inhaal- en bijwerklessen, het voorleggen van studieproblemen door de leerlingen aan de vakleraren via het leerplatform, het individueel remediëringsgesprek, de bespreking van de proefwerken en de begeleide avondstudie zijn concretisering van de ondersteuning die de school biedt aan elke individuele leerling. Met dit vangnet en de didactische en pedagogische competenties van het personeel wil de school de leerlingen maximale slaagkansen bieden en/of leerwinst realiseren. Data die de effecten hiervan onderbouwen zijn er nog niet.

- Voor de leerlingen van de eerste graad biedt de school een cursus 'leren leren' aan in de lessen sociale activiteiten. Voor wiskunde, Frans en Nederlands zijn er structureel inhaallessen voorzien. Wat leren leren in de bovenbouw betreft besteden leraren veel aandacht aan het welbevinden en de remediëring van elke individuele leerling, maar werken ze weinig aan preventieve leerbegeleiding in de klas. De leerstof voor toetsen en proefwerken wordt duidelijk aangegeven. De leerlingen kunnen na de lessen in de school studeren onder toezicht. Geattesteerde leerlingen met leerstoornissen kunnen van Sticordi⁶-maatregelen genieten. Ook voor leerlingen met een integratieplan geïntegreerd onderwijs (GON) wordt rekening gehouden met de hulpvraag. De communicatie naar de ouders is transparant.
- De rijke digitale leeromgeving van de school kan nog adequater aangewend worden in het kader van de activering van het leerproces. Het transparant maken van de aangeleerde leerstrategieën voor eenvoudige (eerste graad) tot meer complexe leertaken⁷ (bovenbouw) kan het inzicht in de eigen leerstijl enkel verduidelijken en de zelfredzaamheid verhogen.
- In een aantal lessen worden regelmatig activerende werkvormen en didactisch materiaal gebruikt die een gedifferentieerde benadering van het onderwijs mogelijk maken en tegelijkertijd ook de leerbepaaldigheid van de leerlingen bevorderen.

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling

Vaststellingen

- Het evaluatiebeleid is één van de werkpunten uit het schoolwerkplan, waar de pedagogische stuurgroep zich momenteel over buigt. De school werkt aan een schoolbrede visie op evaluatie en aan de validiteit en de representativiteit ervan. Dit heeft reeds dit schooljaar geleid tot een aantal positieve ontwikkelingen.
- Er zijn formele afspraken over de soorten evaluatie, de examenfrequentie, het aantal rapportperiodes en de puntenverhouding. De school hanteert hierbij een differentiatie per onderwijsvorm en per graad. De verhouding dagelijks werk en examens is aangepast aan de onderwijsvorm en biedt ruimte voor procesevaluatie naast productevaluatie en de evaluatie van vaardigheden en attitudes. Door afspraken voor

⁶ Sticordi: stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren

⁷ memoriseren, groeperen, selecteren, relateren, structureren, kritisch verwerken, concretiseren en toepassen

de eerste graad, voor het ASO en het TSO (dagelijks werk: 25% - examens: 75%) lijkt de nadruk echter sterk te liggen op productevaluatie.

- Waar de richtlijnen heel duidelijk zijn voor de organisatorische en formele aspecten van de evaluatiepraktijk, zijn ze dat in mindere mate voor de inhoudelijke aspecten. De concrete invulling behoort tot de verantwoordelijkheid van de vakgroepen. Uit de doorlichting van de vakken in de focus blijkt dat de leraren de beheersing van de leerinhouden op een voldoende hoog niveau evalueren. De summatieve evaluatie weerspiegelt meestal de leerplandoelstellingen.
- Hoewel er voor de meeste vakken frequent wordt getoetst, is er voldoende aandacht voor een spreiding van de evaluatiedruk en het leveren van feedback. Bij de remediëringsinitiatieven, die recentelijk werden opgenomen in het leerlingenvolgsysteem, is er groeiende aandacht voor een aanpak waarbij de evaluatie de leerprocessen ondersteunt.
- Uit de doorlichting van de vakken in de focus blijkt dat er doorgaans voldoende aandacht gaat naar de (permanente) evaluatie van attitudes en vaardigheden waarvoor het leerplan aandacht vraagt. Op vakgroepniveau zijn de afspraken echter beperkt en zijn er leraargebonden kwaliteitsverschillen. Hierdoor blijft onvoldoende duidelijk wat het gewicht is per vak van deze evaluatie in het eindtotaal en welke attitudes en vaardigheden juist worden beoordeeld.
- Bij grotere (praktijk)opdrachten, bij de geïntegreerde proef en in sommige vakken wordt steeds meer gewerkt met procesevaluatie, vooral dan op het vlak van vaardigheden en attitudes. Vak- en leraargebonden worden de leerlingen via zelfreflectie of zelf- en peerevaluatie meer betrokken bij het beoordelingsproces. De vakgroep bedrijfseconomie ontwikkelde wat dit betreft voorbeelden van goede praktijk.
- Een referentiekader, criteria of procedures voor de deliberatie zijn niet uitgeschreven. De school opteert voor een geïndividualiseerde aanpak en een prospectieve deliberatie en studiebekrachtiging. Deze uitgangspunten leiden tot een vlotte doorstroming van de leerlingen met gerichte advisering en een minimale oriëntering via B-attesten bij de overgang van de ene naar de volgende graad. De toekenning en invulling van vakantietaken (studiehulp) en waarschuwingen zijn begeleidend en conform de regelgeving. Uitgestelde beslissingen blijven beperkt tot individuele gevallen.
- De school verzamelt statistische gegevens over de studieresultaten. Opvallende vaststellingen worden door de directie gebruikt voor reflectie en overleg met de betrokken leraren. In de vakgroepen leiden dergelijke vaststellingen nog niet tot de gewenste bijsturing van de onderwijspraktijk. Nog te vaak worden de oorzaken of verantwoordelijkheid voor zwakke resultaten eenzijdig naar de leerlingen of externe factoren doorgeschoven.
- Er is aandacht voor interne reflectie over de evaluatiepraktijk via besprekingen in de pedagogische werk- en stuurgroep op basis van door de vakgroepen ingevulde vragenlijsten. De aanzetten om deze zelfevaluatie en ook de evaluatie van de leerlingenresultaten in de school als uitgangspunt te nemen om de leerlingenevaluatie te optimaliseren in dienst van de onderwijsleerprocessen, de leerbegeleiding en de oriëntering zijn positief.

5.7.2 *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling

Vaststellingen

- De school communiceert intern via het elektronisch rapport en extern via de schoolagenda en de oudercontacten over de leerresultaten en de (studie)houding van haar leerlingen. Door het optimaal gebruik van het leerlingenvolgsysteem biedt de school een belangrijke organisatorische ondersteuning voor de rapporteringspraktijk en tracht ze de informatiewaarde van het rapport te verhogen. De initiatieven en de interne evaluatie ervan maken duidelijk dat de school veel belang hecht aan leer(lingen)begeleiding en de betrokkenheid van de ouders bij het schoolgebeuren.
- De rapporten bevatten vooral cijfergegevens en worden door de vakleraren nog te weinig benut voor verduidelijkende commentaren. De toelichting bij de cijfers beperkt zich tot een commentaar van de klastitularis op basis van de bespreking van de resultaten in de klassenraad. De commentaren zijn vaak vaststellend en aanmoedigend, maar zelden analyserend en geëxpliciteerd in concrete richtlijnen om het leren te bevorderen.
- Voor het bso wordt er naast het cijferresultaat voor elk vak een beoordeling gegeven voor studie- en sociale houding en voor kwaliteitszorg met omschreven criteria. De informatieve waarde van deze attitudebeoordeling en de invloed op het vakresultaat is beperkt. Voor de andere leerlingen worden de resultaten voor vakgebonden attitudes en vaardigheden zelden gespecificeerd; enkel voor het vak bedrijfseconomie wordt er een apart vakattitudenrapport uitgereikt. De school heeft hiervoor nog geen gefundeerde en gelijkgerichte visie ontwikkeld maar erkent dat het systeem van attitude-evaluatie nog niet op punt staat/in ontwikkeling is.
- De rapportering voor de geïntegreerde proeven verloopt kwaliteitsvol, zowel naar product als naar het proces.
- Tot en met vorig schooljaar werd in het rapport en de leerlingenagenda zelden verslag uitgebracht over remediëringsinitiatieven. Ook het effect van de remediëringsinitiatieven werd niet altijd in kaart gebracht. Het rapport bood aldus weinig ondersteuning voor het leerproces, terwijl het leerlingvolgsysteem hierover heel wat informatie bevat. Vanaf dit schooljaar volgt de school dit strikter op. Leraren worden via de begeleidende klassenraden geresponsabiliseerd om bij duidelijke tekorten vakgebonden remediëring te voorzien. Via het leerlingenvolgsysteem komt deze afgesproken aanpak in een verslag, waardoor ook transparantie ontstaat voor leerlingen en ouders.
- De delibererende klassenraad formuleert voor de B- en C-attesten een gesynthetiseerde verantwoording, die doorgaans nogal eenzijdig gemotiveerd wordt vanuit de studieresultaten. Remediëringsinitiatieven en de effecten hiervan worden dit schooljaar explicieter opgenomen in het leerlingvolgsysteem en kunnen in de toekomst systematischer worden benut als onderbouwing van de attestering, clausulering en adviezen.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Via de website profileert de school zich als handel & humaniora-school binnen de scholengemeenschap van vier viio-scholen Tongeren-Borgloon. Voor investeringen, personeelsbeleid, pedagogische aspecten en public relations werkt de school nauw samen met de scholengemeenschap. Aanvullend op de gemeenschappelijke visie en het schoolreglement van de scholengemeenschap ontwikkelt ze eigen standpunten, vertaald in concrete actiepunten. De school neemt de ruimte en de tijd om vanuit intern overleg pasklare scenario's te ontwikkelen rond brede pedagogische en onderwijskundige thema's bijv. leerlingenbegeleiding en evaluatie. De vooropgestelde doelstellingen worden in het schoolwerkplan geconcretiseerd onder de vorm van stappenplannen, actiepunten en afspraken. Het beleidsteam (directeur, coördinerend directeur, pedagogische coördinatoren, ondersteunend personeel) volgt op en stuurt bij.
- Door de voorbereiding in de werkgroepen, het wekelijks overleg met het beleidsteam, het overleg met de pedagogische stuurgroep en de pedagogische raad (directieleden, coördinatoren, leraren en ondersteunend personeel) heeft de school een breed draagvlak als basis voor de participatieve besluitvorming. De vaste planning van de pedagogische personeelsraad (coördinatoren, directie, leraren) is een pluspunt voor continuïteit en planmatig werk inzake kwaliteitszorg.
- Vanuit de werkpunten van het vorige doorlichtingsverslag heeft de schoolleiding verandertrajecten uitgetekend rond inhouden, vakdoorbrekende samenwerking, structuur en visie. Zo worden de vakwerkgroepen aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Met SWOT-analyses, concrete afspraken en heel wat inzet van de personeelsleden wordt de gelijkgerichtheid verhoogd. De onderzochte leerplanrealisatie is goed.
- De initiatieven voor talenbeleid gaan uit van de recente GOK-werking en de cel talenbeleid. Zowel het thema 'taalbeleid' als 'preventie en remediëring van ontwikkeling- en leerachterstanden' heeft tot acties geleid. De schoolleiding heeft aandacht voor de coördinatie en de opvolging ervan.
- De schoolleiding schenkt gezonde aandacht aan kwaliteitszorg, die stilaan is uitgegroeid tot een vast element binnen het schoolbeleid. Door de uitbouw van een duidelijke structuur in het leerplatform, door de frequente deelname aan nascholing, door interne bevraging en door het persoonlijk engagement van alle personeelsleden is de permanente zorg om kwalitatief onderwijs te organiseren, uitgegroeid tot een collectieve verantwoordelijkheid.
- De school heeft allerlei initiatieven genomen naar zelfevaluatie. De vakgroepen hebben op initiatief van de werkgroep kwaliteitszorg overlegd over de evaluatie. De gegevens worden verzameld in het schoolwerkplan. Effecten zijn zichtbaar in de puntenverdeling en verbeter technieken maar nog onvoldoende in de lespraktijk. Ze worden nog onvoldoende meetbaar gemaakt.
- Naar de effecten van de leerbegeleiding en de remediëring werd nog niet gepeild. De uitbreiding van de digitale leeromgeving en het efficiënte gebruik van de opgeslagen data bieden hiervoor nog perspectief.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor de basisvorming
- De implementatie van de vakoverschrijdende eindtermen

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De kwaliteitszorg in de vakgroepen
- De bewaking van het studiepeil
- De vakdeskundigheid van veel leerkrachten
- Het leerlingvriendelijke leer- en leefklimaat
- Het vakdoorbrekend en leerlinggericht onderwijs
- De afstemming van de evaluatie op de leerplandoelstellingen voor de verschillende vakken

Wat betreft het algemeen beleid

- Het open, participatieve en transparante leiderschap
- Het ontwikkelen van onderwijsprocessen op basis van een gedragen en geconcretiseerde visie
- De aandacht voor interne kwaliteitszorg
- Het optimale gebruik van het elektronisch leerplatform als leerlingenvolgsysteem

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De integratie van de leerbegeleiding in de klaspraktijk
- De koppeling van de leerbegeleiding aan de eindtermen leren leren
- De gelijkgerichtheid m.b.t. de beoordeling van attitudes en vaardigheden

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marie-Rose Van Nooten

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Henri Bollen